

ՀՀ ԱՌՈՂՋԱԴԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՀՐԱՄԱՆԸ ՏԻԿԱՅԻՆ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐՈՎ
ՊԱՑԻԵՆՏԻ ՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Գլխավոր տեղեկություն

Համար N 15-Ն

Տիպ Հրաման

Ակտի տիպ Հիմնական ակտ (04.02.2024-մինչ օրս)

Կարգավիճակ Գործում է

Սկզբնաղբյուր Միասնական կայք 2024.01.22-2024.02.04
Պաշտոնական հրապարակման օրը 25.01.2024

Ընդունող մարմին Առողջապահության նախարար

Ընդունման ամսաթիվ 11.01.2024

Ստորագրող մարմին Առողջապահության նախարար

Ստորագրման ամսաթիվ 11.01.2024

Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ 04.02.2024

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

11 հունվար 2024 թ.

N 15-Ն

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

ՏԻԿԱՅԻՆ ԽԱՆՁԱՐՈՒԽՆԵՐՈՎ ՊԱՑԻԵՆՏԻ ՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Բնակչության բժշկական օգնության և սպասարկման մասին» օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 31-րդ կետը՝

Հրամայում եմ՝

1. Հաստատել տիկային խանգարումներով պացիենտի վարման գործելակարգը՝ համաձայն Հավելվածի:

2. Սույն հրամանն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

Ա. Ավանեսյան

Հավելված
ՀՀ առողջապահության նախարարի
2024 թվականի հունվար «11»-ի
N 15-Ն հրամանի

ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՐԳ

ՏԻԿԱՅԻՆ ԽԱՆՁԱՐՈՒԽՆԵՐՈՎ ՊԱՑԻԵՆՏԻ ՎԱՐՄԱՆ

1. Նոգոլոգիաների խումբ՝ ըստ հիվանդությունների և առողջության հետ կապված խնդիրների վիճակագրական 10-րդ վերանայման դասակարգչի.

Հ/Հ	Կոդը	Անվանում
1)	F95	Տիկային խանգարումներ
2)	F95.0	Անցողիկ տիկային խանգարում
3)	F95.1	Քրոնիկ շարժողական կամ ձայնային (վոկալ) տիկեր
4)	F95.2	Չուգակցված ձայնային և բազմակի շարժողական տիկային խանգարում (Դե լա Տուրետի համախտանիշ) (de la Tourette)
5)	F95.8	Այլ տիկային խանգարումներ
6)	F95.9	Տիկային խանգարումներ՝ չճշտված

2. Նոգոլոգիաների խումբը կիրառելի է՝ ըստ սույն հավելվածով սահմանված Ձև 1-ի.

Ձև 1

1)	Տարիքային խումբ	Երեխա, դեռահաս, մեծահասակ
2)	Սեռ	Արական, իգական
3)	Բարդություններ	Առանց բարդությունների (ԱԲ), բարդություններով (Բ)
4)	Հիվանդության փուլը (նկարագրել)	Կիրառելի չէ
5)	Բժշկական օգնության և սպասարկման պայմանները	Արտահիվանդանոցային պայմաններում, ցերեկային ստացիոնարի պայմաններում, հիվանդանոցային պայմաններում
6)	Բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունների մատուցման ձևը	Շտապ, պլանային
7)		Հոգեբույժ, մանկական հոգեբույժ, կլինիկական

	Կիրառման շրջանակը	հոգեբան, ընտանեկան բժիշկ, ընդհանուր պրակտիկայի բժիշկ, հոգեթերապևտ:
8)	Գանգատներ	<p>ա. Անհաղթահարելի ներկայացվող արագ, կրկնվող, ոչ ռիոմիկ շարժումներ կամ ձայնային արտաբերումներ, որոնք սկսվում են հանկարծակի, աննպատակ:</p> <p>բ. Պացիենտի մոտ կարող են նկատվել թարթոցներ, ուսերի սեղմումներ, պարանոցի ձգումներ, դեմքի ծամածռություններ: Առանձին բարդ դեպքերում կարող են դիտվել ինքն իրեն ծեծելու, թռչկոտելու և այլ երևույթներ:</p> <p>գ. Ձայնային տիկերի դեպքում հազալու, փռնչալու, շվացնելու, ֆսֆսացնելու և այլ արտահայտություններ: Առանձին դեպքերում կարող են դիտվել անհարիր բառերի (կոպրուլալիա), սեփական բառերի կամ հնչյունների արտաբերմամբ (պալիլալիա):</p> <p>դ. Խանգարումը առաջանում է մանկական կամ դեռահասային տարիքում և կարող է կրել անցողիկ բնույթ, սակայն որոշ դեպքերում այն կարող է ունենալ քրոնիկական ընթացք և բերի անձի հաշմանդամության:</p>
9)	Անամեզ	<p>Անցողիկ տիկային խանգարման դեպքում</p> <p>ա. Անամեզում օրվա ընթացքում բազմաթիվ անգամ կրկնվող եզակի կամ բազմաթիվ ձայնային կամ շարժողական տիկեր, որոնք տևում են ոչ ավել, քան 1 տարի</p> <p>բ. Գանգատները սովորաբար սկսվում են մինչև 18 տարեկանը</p> <p>Քրոնիկ շարժողական կամ ձայնային տիկային խանգարման դեպքում</p> <p>գ. Օրվա ընթացքում մի քանի անգամ կրկնվող շարժողական կամ ձայնային տիկերի (բայց ոչ երկուսը միաժամանակ) առկայություն, որոնք տևում են որպես կանոն ոչ պակաս, քան 1 տարին:</p> <p>դ. Կարող է դիտվել ախտադադար, բայց սովորաբար այն տևում է 2 ամսից պակաս:</p> <p>ե. Գանգատները սովորաբար սկսվում են մինչև 18 տարեկանը:</p> <p>Ձայնային և բազմաթիվ շարժողական տիկային համակցված խանգարման դեպքում</p> <p>զ. Բազմաթիվ շարժողական և մեկից ավելի ձայնային տիկերի առկայություն, որոնք դիտվում են ամեն օր, սովորաբար 1 տարուց ավել ժամանակահատվածում:</p> <p>է. Կարող է դիտվել 2 ամիս և ավելի ժամանակահատվածով ախտադադար:</p> <p>ը. Խանգարումը սովորաբար սկսվում է ձայնային տիկերով՝ մինչև 18 տարեկանը:</p>
10)	Չննման արդյունք/Ցուցում	<p>ա. Ախտանիշների հանկարծակի, արագ, անցողիկ, կրկնվող և սահմանափակ բնույթ:</p> <p>բ. Ախտանիշները չեն դիտվում քնած ժամանակ և կարող են առաջանալ կամ ճնշվել կամավոր:</p> <p>գ. Կարող են ուղեկցվել հուզական խանգարումներով, կաչուն վիճակներով կամ հիպոխոնդրիկ մտքերով:</p> <p>դ. Անհրաժեշտ է բացառել ախտանիշների նյարդաբանական ծագումը:</p>
11)	Հոսպիտալացման Ցուցում	<p>Դեպքերի ճշող մեծամասնության բուժումը իրականացվում է արտահիվանդանոցային պայմաններում:</p> <p>Հոսպիտալացման ցուցում կարող են լինել՝</p> <p>ա. բարդ տիկային խանգարումները (օրինակ ինքն իրեն ծեծելը, թռչկոտելը և այլն),</p> <p>բ. արտահիվանդանոցային պայմաններում բուժման անարդյունավետությունը:</p>

3. Բժիշկ-մասնագետի կողմից պացիենտի զննումը, խորհրդատվությունը իրականացվում է ըստ Ձև 2-ի (անհրաժեշտության դեպքում անհրաժեշտ է նշել հիվանդության փուլերը)։

Ձև 2

Հ/հ	Խորհրդատվության տեսակը	Տրամադրման քանակը	
		ԱԲ	Բ
1)	Թերապևտ	1	2
2)	Նյարդաբան	1	2
3)	Ըստ անհրաժեշտության կարող են կազմակերպվել այլ մասնագետների խորհրդատվությունները	1	2

4. Սույն հավելվածի Ձև 2-ում նշված տրամադրվող քանակների համար նշվում է միջինացված ցուցանիշ, նկատի ունենալով տվյալ զննման, խորհրդատվության իրականացման հաճախականությունը: Հաճախականության հաշվարկման միավորը պետք է լինի 0-ից 1 միջակայքում և հաշվի առնի նմանատիպ 100 դեպքերում տվյալ զննման, խորհրդատվության իրականացման հաճախականությունը:

5. Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտություններն իրականացվում են՝ ըստ Ձև 3-ի (անհրաժեշտության դեպքում անհրաժեշտ է նշել հիվանդության փուլերը)։

Ձև 3

Լաբորատոր հետազոտություններ				
Հ/Հ	Կողմ անվանումը	Տրամադրման քանակը		Արդյունք
	Առկա չէ	ԱԲ	Բ	Առանց էական շեղումների
1)	Արյան ընդհանուր հետազոտություն,	1	2	
2)	Արյան բիոքիմիական հետազոտություն,			
3)	Մեզի ընդհանուր հետազոտություն			
Գործիքային հետազոտություններ				
4)	Էլեկտրասրտագրություն (ԷՍԳ)	1	2	Առանց էական շեղումների
5)	Մագնիսառեզոնանսային շերտագրություն (ՄՌՇ)	1	2	Առանց էական շեղումների
6)	Ուլտրաձայնային հետազոտություն (ՈՒՁՀ)	1	2	Առանց էական շեղումների
7)	Էլեկտրաէնցեֆալոգրաֆիա (ԷԷԳ)	1	2	Առանց էական շեղումների

6. Սույն հավելվածի Ձև 3-ում սահմանված տրամադրվող քանակների համար նշվում է միջինացված ցուցանիշ, նկատի ունենալով տվյալ հետազոտության իրականացման հաճախականությունը: Հաճախականության հաշվարկման միավորը պետք է լինի 0-ից 1 միջակայքում և հաշվի առնի նմանատիպ 100 դեպքերում տվյալ հետազոտության իրականացման հաճախականությունը:

7. Օգտագործվող դեղերի ցանկը սահմանվում է ըստ Ձև 4-ի (անհրաժեշտության դեպքում նշել հիվանդության փուլերը)։

Ձև 4

Հ/հ	Անվանում, դեղաչափ, դեղաձև, փաթեթավորում	Անվանում (ջեներիկ)	Զափման միավոր	Միջինացված ցուցանիշ՝ տրամադրման հաճախականություն	Միջին օրական չափաքանակ	Բուժման կուրսի միջին չափաքանակ	Օրերի քանակ
1)	Սուլպիրիդ դեղահատեր 50մգ; 100մգ; 200մգ	Սուլպիրիդ դեղահատեր 50մգ; 100մգ; 200մգ	հաբ		5-15մգ/կգ		

2)	Ռիսպերիդոն դեղահատեր թաղանթապատ 1մգ; 2մգ; 4մգ	Ռիսպերիդոն դեղահատեր թաղանթապատ 1մգ; 2մգ; 4մգ	Հաբ		0,25- 4մգ		
3)	Արիպիպրազոլ դեղահատեր 10մգ; 15մգ	Արիպիպրազոլ դեղահատեր 10մգ; 15մգ	հաբ		2,5-15 մգ		
4)	Օլանզապին դեղահատեր 5մգ; 10մգ	Օլանզապին դեղահատեր 5մգ; 10մգ	հաբ		2,5-20 մգ		
5)	Հալոպերիդոլ դեղահատեր 5մգ	Հալոպերիդոլ դեղահատեր 5մգ	հաբ		0,05 - 0,15 մգ/կգ		
6)	Սերտրալին (սերտրալինի հիդրոքլորիդ) դեղահատեր թաղանթապատ 50մգ	Սերտրալին (սերտրալինի հիդրոքլորիդ) դեղահատեր թաղանթապատ 50մգ	հաբ		25-200 մգ		
7)	Ֆլուվոքսամին (ֆլուվոքսամինի մալեատ) դեղահատեր թաղանթապատ 50մգ; 100մգ	Ֆլուվոքսամին (ֆլուվոքսամինի մալեատ) դեղահատեր թաղանթապատ 50մգ; 100մգ	հաբ		25-300 մգ		
8)	Կլոմիպրամին հիդրոքլորիդ դեղապատիճ 25մգ; 75մգ	Կլոմիպրամին հիդրոքլորիդ դեղապատիճ 25մգ; 75մգ	հաբ		25մգ- ից-3 մգ/կգ		
9)	Կլոնազեպամ դեղահատեր 2մգ	Կլոնազեպամ դեղահատեր 2մգ	հաբ		0,125-4 մգ		
10)	Տոպիրամատ դեղահատեր թաղանթապատ 25մգ; 100մգ	Տոպիրամատ դեղահատեր թաղանթապատ 25մգ; 100մգ	հաբ		25-200 մգ		
11)	Լևետիրացետամ դեղահատեր թաղանթապատ 250մգ; 500մգ	Լևետիրացետամ դեղահատեր թաղանթապատ 250մգ; 500մգ	հաբ		250 - 3000մգ		

8. Սույն հավելվածի Ձև 4-ում սահմանված

1) Նշանակված դեղի նկատմամբ անհատական անտանելիության դեպքում ավագ բուժաշխատողը իրավասու է նշանակել այլ դեղ:

2) Տրամադրվող քանակների համար նշվում է միջինացված ցուցանիշ, նկատի ունենալով տվյալ դեղի օգտագործման հաճախականությունը: Հաճախականության հաշվարկման միավորը պետք է լինի 0-ից 1 միջակայքում և հաշվի առնվի նմանատիպ 100 դեպքերում տվյալ դեղի օգտագործման հաճախականությունը:

9. Բուժական այլ միջոցառումներ սահմանվում են Ձև 5-ում (անհրաժեշտության դեպքում անհրաժեշտ է նշել հիվանդության փուլերը)։

Ձև 5

Հ/հ	Բժշկական ծառայության տեսակը	Տրամադրման քանակը	
		ԱԲ	Բ
1)	Ռելաքսացիոն հոգեթերապիա	1	1
2)	Կոգնիտիվ վարքային հոգեթերապիա	1	1
3)	Հոգեթերապևտիկ այլ միջոցներ	1	1
4)	Հոգեւնջիալական վերականգնում	1	1

10. Սույն հավելվածի Ձև 5-ում սահմանված տրամադրվող քանակների համար նշվում է միջինացված ցուցանիշ, նկատի ունենալով, թե ինչ հաճախականությամբ է իրականացվում տվյալ բուժական միջոցառումը: Հաճախականության հաշվարկման միավորը պետք է լինի 0-ից 1 միջակայքում և հաշվի առնի նմանատիպ 100 դեպքերում տվյալ բուժական միջոցառման

կիրառման հաճախականությունը:

ԳՈՐԾԵԼԱԿԱՐԳԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐԸ

1. Հիվանդությունների միջազգային դասակարգում-10: Երևան 2001,
2. Հոգեկան և վարքի խանգարումների դասակարգում՝ ըստ ԱՀԿ 10 դասակարգչի, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն, Ժնև 1992 (The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders, World Health Organization | Geneva | 1992),
3. Բոլանդ Ռ., Վարդուհին ՄԼ. Կապլան, Հոգեբուժության համառոտագիր, 13-րդ խմբ. Ուոլտեր Զլուվեր, 2021 (Boland R, Verduin ML. Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry. 13 th ed. Wolters Kluwer; 2021),
4. Ստահլ Ս. Ստահլի հիմնական հոգեֆարմակոլոգիա. Դեղատոմսերի ուղեցույց, 7-րդ խմբ., Զեմբրիջի համալսարան, 2021 (Stahl S. Stahl's Essential Psychopharmacology. Prescriber's Guide. 7 th ed. Cambridge University Press; 2021),
5. Դավիթ Շպերչեր, ԴՕ և Ռոջեր Զուրլան, ՄԴ, Տիկերի կառավարում, Մով Դիսորդ, 15 հունվարի 2009, 24(1): 15-24, (David Shprecher, DO and Roger Kurlan, MD*, The Management of Tics , Mov Disord. 2009 Jan 15; 24(1): 15-24):

Պաշտոնական հրապարակման օրը՝ 25 հունվարի 2024 թվական:

Փոփոխման պատմություն

Փոփոխող ակտ

Համապատասխան ինկորպորացիան

Փոփոխված ակտ

Փոփոխող ակտ

Համապատասխան ինկորպորացիան